

บทความวิจัยต้นฉบับ :

ปัญหาสุขภาพและความต้องการการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัด
พิเศษขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

The Health Problems and Health care Needs of prisoners in Khon Kean
Correctional Institution for drug addicts Muang Distric Khon kaen Provinc

สุพัฒน์ จำปาหวาย* และอุทัยวรรณ นุกาศ**

Supat Jumparwai* and UThaiwan Nukat**

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น*

Sirindhorn College of Public Health Khon kaen, Khon kaen Province. *

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา**

Boromarajonnani College of Nursing, Phayao Province. **

เบอร์โทรศัพท์ 0-4322-2741; E-mail: Supat.j@hotmail.com*

วันที่รับ 29 ก.ย. 2563; วันที่แก้ไข 26 ม.ค. 2564; วันที่ตอบรับ 6 พ.ค. 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพและความต้องการการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังและการให้บริการด้านสุขภาพของเจ้าหน้าที่ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่นกลุ่มประชากรประกอบด้วย ผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่นจำนวน 1,083 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างแบบทราบบจำนวนประชากรได้จำนวน 249 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ต้องขังเป็นชายมีระยะเวลาต้องขังไม่เกิน 10 ปี อยู่กันอย่างแออัดซึ่งตามมาตรฐานของทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นรองรับผู้ต้องขังได้เพียง 385 คน แต่มีผู้ต้องขังถึง 1,083 คน คิดเป็นประมาณ 3 เท่าของมาตรฐาน ก่อนเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นพบมีโรคเรื้อรัง ร้อยละ 4.81 ส่วนใหญ่จะเป็นโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง

โรคหอบหืด และหลังจากเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานป่วยเพิ่มอีก ร้อยละ 6.83 ในจำนวนนี้มีวัณโรค ร้อยละ 0.40 ส่วนการเจ็บป่วยด้วยโรคอื่น ๆ ที่พบขณะที่ถูกคุมขัง ร้อยละ 53.01 ของผู้ต้องขังทั้งหมด เป็นผู้เจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจ ร้อยละ 81.06 รองลงมาเป็น การเจ็บป่วยระบบกล้ามเนื้อและข้อ ร้อยละ 43.94 โรคผิวหนัง ร้อยละ 41.67 อาการปวดศีรษะ อันเนื่องมาจากความเครียด ร้อยละ 32.58 ความต้องการในการดูแลสุขภาพด้านส่งเสริมสุขภาพ ด้านการป้องกันโรค ด้านการตรวจรักษาโรคมียาคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.38 - 3.60 ระดับมาก การอบรมความรู้การรักษาพยาบาล การปฐมพยาบาลเบื้องต้นคะแนนเฉลี่ย 3.15 ระดับปานกลาง การมีห้องแยกสำหรับผู้ป่วยโรคติดต่อ คะแนนเฉลี่ย 3.76 ระดับมาก เรื่องยาและเวชภัณฑ์คะแนนเฉลี่ย 3.74 ระดับมาก มีพยาบาลวิชาชีพจำนวน 2 คน ให้การดูแลคิดเป็น

สัดส่วน 1 ต่อ 542 คน ส่วนผู้ต้องขังที่เจ็บป่วยมากทางเจ้าหน้าที่ของทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นจะส่งตัวเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลขอนแก่น

คำสำคัญ : ปัญหาสุขภาพผู้ต้องขัง; ความต้องการการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขัง; สุขภาพในเรือนจำ

Abstract

A study on health problems and health care needs of inmates in the Khon kaen Correctional institution for drug addicts was a survey study (Survey research) to study health problems Health care needs of prisoners, and Health services

Male inmates have a duration of imprisonment for up to 10 years and live in crowded areas, according to the Khon kaen Correctional institution for drug addicts 's standard, serving only 385 inmates, but there are 1,083 inmates, roughly three times the standard. Before entering the Khon kaen Correctional institution for drug addicts, 4.81 percent of which were chronic diseases, most of them had diabetes. In the case of hypertension, asthma, and 6.83 percent of prisoners were in prison, 0.40 percent of them had tuberculosis, while 53.01 percent of other inmates were found in prison. 81.06 percent of those with respiratory illnesses Followed by a musculoskeletal system, 43.94%, skin disease 41.67%, headache due to stress 32.58%.

Health-promoting health care needs Disease prevention In the field of disease

treatment The average score was 3.38-3.60, high level. Knowledge training on medical treatment. First Aid Average score of 3.15 Medium level Separate room for communicable patients Mean score 3.76 High level, On drugs and medical supplies, the average score of 3.74 on a high level, with 2 professional nurses taking care of 1 to 542 people, while the severely ill inmates were sent to Khon kaen Correctional institution for drug addicts staff for treatment at Khon Kaen Hospital.

Keywords: Prisoner Health Problems; Health care needs of Prisoners; Prison Health Services.

บทนำ

จากสภาพสังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนในการดำเนินชีวิตภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในช่วงปรับตัวซึ่งทำให้สินค้าที่ใช้ในการดำรงชีพ มีราคาแพงส่วนสินค้าด้านการเกษตรมีราคาตกต่ำประชาชนขาดรายได้มีหนี้สินภายในครัวเรือนจำนวนมากทำให้เกิดความเดือดร้อนทุกชีวิตต่างมีความต้องการมีชีวิตรอดจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้คนส่วนหนึ่งหันมาก่ออาชญากรรมหรือทำผิดกฎหมายเพื่อให้ได้ค่าตอบแทนที่ดีและรวดเร็วเช่นการรับจ้างทวงหนี้การค้าสารเสพติด กระทำผิดกฎหมายในคดีต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมการทำผิดกฎหมายนั้นสุดท้ยต้องถูกจับได้และถูกดำเนินคดีในเรือนจำตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 4 ที่ซึ่งใช้ควบคุม กักขังผู้ต้องขัง หรือทัณฑสถานตามพระราชกฤษฎีกาการแบ่งส่วนราชการของกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2529

หมายถึงสถานที่ใช้ควบคุมผู้ต้องขังที่แยกประเภทแล้ว ส่วนทัณฑสถานบำบัดพิเศษหมายถึงสถานที่ใช้ควบคุม กักขังผู้ต้องขัง ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ^[1] มีทั้งหมด 7 แห่งในประเทศไทย ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีผู้ต้องขังจำนวนมากในแต่ละเรือนจำทั่วประเทศมีผู้ต้องขังทุกคดีรวมทั้งสิ้นมากถึง 299,427 คน โดยแยกเป็น ชาย 258,173 คน หญิง 41,254 คน^[2] จากสถิติจะเห็นได้ว่ามีผู้ต้องขังจำนวนมากที่อยู่ระหว่างการรับโทษและคดีต่าง ๆ ก่อนข้างรุนแรงมากขึ้นทำให้เรือนจำ ที่มีอยู่ทั่วประเทศทุกประเภทจำนวน 188 แห่งมีความแออัดไปด้วยผู้ต้องขังประเภทต่าง ๆ จนกรมราชทัณฑ์ได้ประเมินว่าผู้ต้องขังในปัจจุบันแทบจะล้นเรือนจำ โดยคดีส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวข้องกับสารเสพติดให้โทษซึ่งส่วนหนึ่งจะได้รับโทษในทัณฑสถานบำบัดพิเศษที่กระจายในประเทศจำนวน 7 แห่ง^[3]

ทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่น เป็นอีกทัณฑสถานบำบัดพิเศษที่สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม มียอดผู้ต้องขังจำนวนทั้งสิ้น 1,083 คน เป็นเพศชายทั้งหมด ผู้ต้องขังเป็นนักโทษ ที่ได้รับการพิพากษาในคดีกระทำความผิด พระราชบัญญัติสารเสพติดให้โทษ มีโทษจำคุกเหลือน้อยกว่า 10 ปี เพศชาย อายุตั้งแต่ 18 ปี จนถึงผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยฉกรรจ์ แยกกันอยู่ตามกองงานต่าง ๆ เช่น งานวุฒิบัตร งานช่างไม้ ชุมชนบำบัด เรือนจำ สถานพยาบาล ห้องสมุด ฝ่ายพัฒนา เป็นต้น สำหรับสิทธิรักษาพยาบาลผู้ต้องขังที่เป็นสัญชาติไทยทุกรายได้รับการขึ้นทะเบียนสิทธิประกันสุขภาพที่โรงพยาบาลขอนแก่น ยกเว้นผู้ต้องขังต่างด้าวซึ่งไม่มีเลขบัตรประชาชนไม่สามารถขึ้นทะเบียน

ได้ได้รับการดูแลสุขภาพโดยทำเรื่องเป็นผู้ป่วยสงเคราะห์คำรักษาพยาบาล ทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่นมีการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังโดยพยาบาลวิชาชีพให้การดูแลทั้งหมดจำนวน 2 คน สักส่วนพยาบาล 1 คนต่อผู้ต้องขัง 542 คน ในสถานที่ค่อนข้างแออัดเกินมาตรฐานของเรือนจำจะทำให้มีปัญหาทางด้านสุขภาพและปัญหาด้านการให้บริการด้านสุขภาพของผู้ต้องขังรวมถึงความคาดหวังในการรับบริการทางการแพทย์ของผู้ต้องขังอย่างไรรวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาของทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่นในเรื่องสุขภาพของผู้ต้องขังนำไปสู่การวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความต้องการการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังและการให้บริการด้านสุขภาพของเจ้าหน้าที่ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพและความต้องการการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนเมษายน ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2559

กรอบแนวคิดการวิจัย

โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพ (health behavior) กิจกรรมหรือการปฏิบัติใด ๆ ในการส่งเสริม ป้องกัน หรือบำรุงรักษาสุขภาพ และหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแนวคิดเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและสิทธิผู้ป่วยของผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของสหประชาชาติการจัดสวัสดิการผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ความพึงพอใจและความต้องการของผู้ต้องขังที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพและความต้องการบริการด้านสุขภาพของผู้ต้องขัง มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีการกำหนดแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือผู้ต้องขังใน ทณฑสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่นจำนวน 1,083 คน โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างแบบทราบบจำนวนประชากรดังนี้

การคำนวณกลุ่มตัวอย่างกรณีทราบจำนวนประชากร
สูตรที่ใช้

$$n = \frac{P(1-P)}{\frac{E^2}{Z^2} + \frac{P(1-P)}{N}}$$

เมื่อ n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
N คือ ขนาดประชากร
P คือ สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัย

ต้องการสุ่ม (ใช้สัดส่วน 30% หรือ 0.30)

Z คือ ระดับความมั่นใจที่กำหนด หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ Z ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เท่ากับ 1.96 (ความเชื่อมั่น 95%)

E คือ คลาดคลาตเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ระดับความเชื่อมั่น 95% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05^[4]

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{0.3(1-0.3)}{\frac{0.05^2}{1.96^2} + \frac{0.3(1-0.3)}{1083}}$$

n = 248.62

กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณได้เท่ากับ 248.62 เพื่อให้การดำเนินการวิจัยให้เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรผู้ต้องขังผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 249 คนโดยการสุ่มเลือกแบบง่ายจากการจับฉลาก

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส อาชีพ ก่อนต้องโทษ การศึกษา ระยะเวลาที่ต้องโทษ ระยะเวลาย้ายเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นคำถามจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพของผู้ต้องขัง เป็นคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด เกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพ โรคประจำตัว ก่อนต้องโทษ การรักษาต่อเนื่อง โรคที่เป็นหลังจากเข้ามาอยู่ในศูนย์บำบัดพิเศษฯ จำนวนครั้งที่

เจ็บป่วย สาเหตุการเจ็บป่วย การคัดกรองสุขภาพ ในทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นคำถามจำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความต้องการ การดูแลด้านสุขภาพของผู้ต้องขังลักษณะแบ่งเป็น 3 ส่วนย่อย

3.1 คำถามเกี่ยวกับด้านกระบวนการและ ขั้นตอนการให้บริการ กระบวนการรับบริการไม่ ยุ่งยากซับซ้อน ความรวดเร็วในการให้บริการ การรับการตรวจรักษาจากแพทย์/เจ้าหน้าที่เฉพาะ ทาง บริการมีความเป็นธรรมชาติเท่าเทียมกัน ขั้นตอนในการรับบริการมีความสะดวก ระยะเวลา การให้บริการมีความเหมาะสม จำนวน 6 ข้อ

3.2 ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ใน สถานพยาบาล เจ้าหน้าที่สถานพยาบาลสนใจรับ ฟังอาการป่วยของท่าน ความเชื่อมั่นในการรักษา ได้รับการรักษาตรงตามอาการของโรค คำแนะนำ ในการดูแลสุขภาพ ความเสมอภาคโดยไม่เลือก ปฏิบัติ มีการตอบคำถามชี้แจงข้อสงสัยด้าน สุขภาพจำนวน 6 ข้อ

3.3 ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาดของสถานที่ให้บริการ ยาและเวชภัณฑ์เหมาะสมเพียงพอ เครื่องมือและอุปกรณ์ เพียงพอมีคุณภาพและทันสมัย สถานที่และ อุปกรณ์มีความเป็นระเบียบสะดวกต่อการให้ บริการ มีสื่อประชาสัมพันธ์ คู่มือและเอกสาร ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจำนวน 6 ข้อ คำถามทั้งสามส่วนเป็นคำถามแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ เช่น มีความต้องการมากที่สุด มีความต้องการมาก มีความต้องการปาน กลาง มีความต้องการน้อย ไม่มีความต้องการเลย โดยมีการให้คะแนนในระดับ 1 – 5 คะแนน และ

มีเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานกำหนดค่าดังนี้

ต้องการมากที่สุดค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21- 5.00 ต้องการมากค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 ต้องการปานกลางค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 ต้องการน้อยค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 ไม่มี ความต้องการ ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามลักษณะปลาย เปิด ให้เติมคำลงในช่องว่างปัญหาเกี่ยวกับความ ต้องการและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงปัญหา และความต้องการในการรับบริการสุขภาพ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง จำนวน 2 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (item - objective congruence index : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้งสามส่วนมีค่า เท่ากับ 1.00 แล้วนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจจาก ผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้ (try out) ในกลุ่มที่มี ลักษณะคล้ายคลึงกันของกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมา หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟา = 0.82

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการ ทัศนสถานบำบัดพิเศษจังหวัดขอนแก่นเพื่อขออนุญาตในการเข้าศึกษาวิจัยเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ได้ศึกษาระเบียบของทางทัศนสถานบำบัดพิเศษ จังหวัดขอนแก่นในการเข้าออกสถานที่ซึ่งมีความ รัดกุมของบุคคลภายนอกอย่างมากและผู้วิจัยได้ ปฏิบัติตามระเบียบของทัศนสถานบำบัดพิเศษ ขอนแก่นอย่างเคร่งครัด
2. ผู้วิจัยได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่

ของทางทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นเพื่อขอความร่วมมือในการขอข้อมูลผู้ต้องขังทั้งด้านจำนวนภาวะสุขภาพรวมถึงสภาพความเป็นอยู่และข้อมูลอื่น ๆ ที่ทางเจ้าหน้าที่สามารถที่จะให้รายละเอียดได้มากที่สุด

3. ขอความร่วมมือกับผู้ต้องขังที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำเรือนจำ (อสรจ.) ที่มาปฏิบัติงานในส่วนของเรือนพยาบาลและสามารถประสานงานกับผู้ต้องขังทั้งหมดได้เพื่อเป็นผู้จัดการแจกแบบสอบถามการวิจัยให้กับผู้ต้องขังทั้งหมดตามจำนวนที่ต้องการและเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับโดยกระบวนการทั้งหมดผ่านเจ้าหน้าที่เรือนจำทุกชั้นตอนตามระเบียบของทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น

4. ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น โดยอาสาสมัครสาธารณสุขเรือนจำ (อสร.) ในขณะที่เก็บแบบสอบถามกลับจากผู้ต้องขังจะตรวจรายละเอียดในแบบสอบถามว่ามีการกรอกข้อมูลครบถ้วนหรือขาดส่วนใดให้ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไปให้สมบูรณ์เรียบร้อย

6. ขั้นตอนการตรวจสอบโดยผู้วิจัยจะ

ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลความสมบูรณ์ความถูกต้องของข้อมูลเพื่อเตรียมบันทึกข้อมูลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล

7. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์เป็นค่าสถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างอย่างเคร่งครัดเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเปราะบาง (vulnerable groups) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยจะต้องมีความสมัครใจ การให้ข้อมูลการวิจัยจะต้องให้ข้อมูลโดยอิสระไม่มีการบังคับใด ๆ กลุ่มตัวอย่างจะยกเลิกการให้ข้อมูลเมื่อไหร่ก็ได้ ส่วนข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับในรายบุคคลและจะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมและการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมไม่ให้มีผลกระทบต่อย้อนกลับมาหาผู้ต้องขัง ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เลขรหัส HE5904014 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2559

ผลการวิจัย

ตาราง 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังทัศนสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	249	100
อายุ ($\bar{X}$ = 32.20, S.D = 8.21) Min = 18, Max = 58		
18 - 35	172	69.08

ตาราง 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น (ต่อ)

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
36 - 58	77	30.92
ศาสนา		
พุทธ	244	97.99
คริสต์	4	1.61
อิสลาม	1	0.40
สถานภาพ		
โสด	145	58.23
คู่	78	31.33
หม้าย	5	2.01
หย่าร้าง	21	8.43
อาชีพก่อนต้องโทษ		
นักเรียน/นักศึกษา	13	5.22
เกษตรกร	51	20.48
รับจ้าง	142	57.03
รับราชการ	2	0.80
รัฐวิสาหกิจ	1	0.40
ค้าขาย	27	10.84
อื่น ๆ	13	5.22
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	58	23.29
มัธยมศึกษาตอนต้น	94	37.75
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	76	30.52
อนุปริญญา/ ปวส.	15	6.02
ปริญญาตรี	6	2.41
ระยะเวลาต้องโทษ		
1-3 ปี	92	36.95
> 3 ปี-5 ปี	100	40.16
> 5 ปี	57	22.89

ตาราง 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น (ต่อ)

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อยู่ในทัณฑสถานบำบัดขอนแก่น		
1 เดือน – 1 ปี	132	53.01
> 1 ปี - 3 ปี	94	37.75
> 3 ปี	13	5.22
รายได้ต่อเดือน ($\bar{X}$ = 153.04, S.D = 634.97)		
ไม่มีรายได้	218	87.55
1 – 500 บาท	16	6.43
501 – 1,000 บาท	2	0.80
1,001 – 1,500 บาท	2	0.80
> 1,500 บาท	11	4.41
แหล่งรายได้		
ไม่มีรายได้	218	87.55
เงินปันผลจากกองทุน	18	7.23
ญาติ	13	5.22

จากตาราง 1 พบว่า ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นมีผู้ต้องขังเป็นเพศชายทั้งหมด และเป็นคนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ต้องคดีเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษและมีระยะเวลาในการอยู่ในเรือนจำตั้งแต่ 3 เดือนจนถึงไม่เกิน 10 ปี อายุต่ำสุด 18 ปีอายุสูงสุด 58 ปีอายุเฉลี่ยผู้ต้องขัง 32 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.08 จะอยู่ในช่วงอายุ 18 – 35 ปี

ร้อยละ 97.99 นับถือศาสนาพุทธ มีนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 1.61 และนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 0.40 ตามลำดับ ส่วนสถานภาพสมรสนั้นพบว่า ผู้ต้องขังมีสถานภาพสมรสโสดมากที่สุดถึงร้อยละ 58.23 สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 31.33 สำหรับอาชีพผู้ต้องขังส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.03 มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาเป็นอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 20.48 และค้าขาย ร้อยละ 10.84 ตาม

ลำดับการศึกษาของผู้ต้องขังพบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงร้อยละ 37.75 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ร้อยละ 30.52 นอกนั้นจะเป็นระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 23.29 ระยะเวลาต้องโทษของผู้ต้องขังส่วนใหญ่อยู่ระหว่างมากกว่า 3 – 5 ปี ร้อยละ 40.16 รองลงมา 1 – 3 ปี ร้อยละ 36.95 ส่วนมากกว่า 5 ปีนั้นมีร้อยละ 22.89 ช่วงระยะเวลาที่ย้ายเข้ามาอยู่ที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 1 เดือน – 1 ปี ร้อยละ 53.01 รองลงมาอยู่มาแล้วมากกว่า 1 – 3 ปี ร้อยละ 37.75 ส่วนรายได้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ถึงร้อยละ 87.55 นอกนั้นจะมีรายได้จากการปันผลจากกองทุนและจากญาตินำมาฝากไว้ให้เป็นรายเดือนซึ่งแต่ละคนจะแตกต่างกันจากหลักร้อยละบาทถึงหลักพันบาท

ตาราง 2 ปัญหาด้านสุขภาพของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประวัติโรคเรื้อรังก่อนต้องโทษ		
ไม่มี	237	95.18
มี	12	4.81
โรคความดันโลหิตสูง	2	0.80
เบาหวาน	4	1.61
ภูมิแพ้	2	0.80
ไทรอยด์	2	0.80
หอบหืด	3	1.20
ข้อเข่าเสื่อม	1	0.40
ผู้มีประวัติโรคเรื้อรังก่อนต้องโทษได้รับการรักษาต่อเนื่อง		
รักษาต่อเนื่อง	9	75.00
ไม่ได้รับการรักษา	3	25.00
การเจ็บป่วยเมื่อเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานฯ		
ไม่เคย	31	12.45
นานๆ ครั้ง	134	53.82
1-2 ครั้ง ต่อ เดือน	61	24.50
3-4 ครั้ง ต่อ เดือน	20	8.03
≥ 5 ครั้ง ต่อ เดือน	3	1.20
ภาวะสุขภาพปัจจุบัน		
แข็งแรงดี	101	40.56
การเจ็บป่วย	132	53.01
- ไข้หวัด	107	81.06
- ปวดข้อ/ กล้ามเนื้อ	58	43.94
- โรคผิวหนัง	55	41.67
- ปวดศีรษะ	43	32.58
- โรคช่องปาก/ระบบทางเดินอาหาร	7	5.30

ตาราง 2 ปัญหาด้านสุขภาพของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง	17	6.83
- โรคความดันโลหิตสูง	5	2.00
- โรคเบาหวาน	5	2.00
โรคธาลัสซีเมีย	1	0.40
โรคหอบหืด	4	1.61
โรคผิวหนัง	1	0.40
โรคความดันโลหิตสูงร่วมเบาหวาน	1	0.40

จากตาราง 2 พบว่าปัญหาด้านสุขภาพของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นก่อนเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษฯ มีสุขภาพแข็งแรงร้อยละ 95.18 มีเพียงร้อยละ 4.81 เท่านั้นที่มีโรคประจำตัวก่อนเข้ามาอยู่ซึ่งผู้ต้องขังที่มีโรคประจำตัวส่วนใหญ่จะเป็นโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหอบหืดในเมื่อเข้ามาอยู่ในทัณฑสถานบำบัดแล้วมีอาการเจ็บป่วยคิดเป็นร้อยละ 53.01 ประกอบด้วยโรคระบบทางเดินหายใจมากที่สุดถึงร้อยละ 81.06 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมดรองลงมาเป็นการเจ็บป่วยระบบกล้ามเนื้อและข้อจำนวนร้อยละ 43.94 โรคผิวหนังร้อยละ 41.67 อาการปวดศีรษะอันเนื่องมาจากความเครียดร้อยละ 32.58 นอกจากนี้เป็นการเจ็บป่วยอื่น ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเจ็บป่วยในแต่ละโรคนั้นคนคนเดียวอาจมีอาการเจ็บป่วยได้หลายโรคในคราวเดียวกันผู้ต้องขังที่ป่วยด้วยโรคเรื้อรังมีจำนวนร้อยละ 6.83 ประเด็นที่น่าสนใจคือโรคเรื้อรังในจำนวนนี้มีโรคติดต่อร้ายแรงคือโรคผิวหนัง คิดเป็นร้อยละ 0.40 เป็นโรคที่ทางทัณฑสถานบำบัดพิเศษฯ ให้ความสนใจ

และเฝ้าระวังการระบาดของโรคนี้อย่างใกล้ชิดเนื่องจากสามารถที่จะแพร่กระจายเชื้อไปยังผู้ต้องขังอื่นได้ง่ายเนื่องจากสภาพแวดล้อมของสถานที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขังมีความแออัดเพราะมาตรฐานของทัณฑสถานบำบัดพิเศษรองรับผู้ต้องขังได้เพียง 385 คน แต่ปัจจุบันมีผู้ต้องขังที่ทางทัณฑสถานบำบัดพิเศษฯ ให้การดูแลอยู่ถึง 1,083 คนคิดเป็นประมาณ 3 เท่าของมาตรฐานในส่วนของปัญหาด้านสุขภาพอื่น ๆ นอกจากปัญหาด้านการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังแล้วในความเป็นอยู่ในทัณฑสถานบำบัดพิเศษฯ ผู้ต้องขังยังพบกับปัญหาด้านสุขภาพอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่แออัด สภาพอากาศเป็นพิษ อาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ ความเป็นอยู่ที่จำเจต่อเนื่องยาวนานตามระยะเวลาที่ผู้ต้องขัง

ตาราง 3 ความต้องการด้านการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขัง

ความต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	Median	ระดับ	ลำดับ
คำแนะนำการดูแลสุขภาพ	3.38	.818	4	มาก	6
ตรวจสุขภาพประจำปี	3.60	.694	4	มาก	4
ตรวจรักษาจากแพทย์/เจ้าหน้าที่เฉพาะทาง	3.60	.653	4	มาก	4
อบรมความรู้การรักษาพยาบาล/ ปฐมพยาบาลเบื้องต้น	3.15	.891	4	ปานกลาง	7
ห้องแยกสำหรับผู้ป่วยโรคติดต่อ	3.76	.574	4	มาก	1
ห้องพักสำหรับผู้ป่วยที่อยู่ในระหว่างรักษา	3.70	.588	4	มาก	3
กิจกรรมรณรงค์ด้านสุขภาพ	3.54	.712	4	มาก	5
สื่อความรู้การดูแลสุขภาพ	3.38	.768	4	มาก	6
ยาและเวชภัณฑ์ที่เพียงพอ	3.74	.560	4	มาก	2
เครื่องมือ/อุปกรณ์บริการสุขภาพ เหมาะสม/เพียงพอ	3.70	.588	4	มาก	3

จากตาราง 3 จะพบว่าความต้องการด้านการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังพบว่ามีคำแนะนำการดูแลสุขภาพให้ผู้ต้องขังอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.38 การตรวจสุขภาพประจำปีอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 ตรวจรักษาจากแพทย์/เจ้าหน้าที่เฉพาะทางอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 อบรมความรู้การรักษาพยาบาล/ปฐมพยาบาลเบื้องต้นอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.15 ห้องแยกสำหรับผู้ป่วยโรคติดต่ออยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.76 ห้องพักสำหรับผู้ป่วยที่อยู่ในระหว่างรักษาอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.70 กิจกรรมรณรงค์ด้านสุขภาพอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.54 สื่อความรู้การดูแลสุขภาพอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.38 ยาและเวชภัณฑ์ที่เพียงพออยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.74 เครื่องมือ/อุปกรณ์บริการสุขภาพ เหมาะสม/เพียงพออยู่ใน

ระดับมากค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.70

ความต้องการของผู้ต้องขังที่ต้องการให้มีการอบรมความรู้การรักษาพยาบาล การปฐมพยาบาลเบื้องต้นผู้ต้องขังมีความสนใจในระดับปานกลางระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 สำหรับสิ่งที่ผู้ต้องขังมีความใส่ใจและให้ความสำคัญมากที่สุดคือการมีห้องแยกสำหรับผู้ป่วยโรคติดต่อมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.76 อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้ต้องขังได้แสดงทัศนระว่า “ควรแยกผู้ต้องขังที่เป็นโรคติดต่อออกจากคนส่วนมาก” เนื่องจากคนอยู่กันอย่างแออัดผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีความวิตกกังวลเกรงว่าจะติดโรคจากผู้ต้องขัง

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องปัญหาสุขภาพและความต้องการการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังใน

ทันตสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นผลการศึกษาพบว่า มีสองประเด็นใหญ่ที่น่าสนใจคือ (1) ประเด็นด้านสุขภาพพบว่าปัญหาด้านสุขภาพของผู้ต้องขังในทันตสถานบำบัดพิเศษขอนแก่นก่อนเข้าทันตสถานบำบัดพิเศษมีสุขภาพแข็งแรงเป็นส่วนใหญ่มิโรคประจำตัวก่อนเข้ามาอยู่เพียงบางส่วนเช่น โรคเบาหวาน โรคความดัน โรคหอบหืด เป็นต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ ยศธร นครพัฒน์และธานี วรภัทร ที่ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทยตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ⁽⁵⁾ ที่พบว่าผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่สุขภาพดีนอกจากนั้นยังพบผู้ต้องขังที่มีอาการป่วยเรื้อรังและได้รับการรักษาต่อเนื่องจากโรงพยาบาลเป็นส่วนใหญ่เมื่ออยู่ในทันตสถานบำบัดแล้วมีอาการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเพิ่ม ในจำนวนนี้มีวัณโรคซึ่งโรคที่ทางทันตสถานบำบัดพิเศษให้ความสำคัญและเฝ้าระวังการระบาดของโรคนี้อย่างใกล้ชิดป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไปยังผู้ต้องขังอื่นอันเนื่องจากสภาพแวดล้อมของสถานที่อยู่อาศัยของผู้ต้องขังมีความแออัดมากมีจำนวนผู้ต้องขังจำนวน 3 เท่าของมาตรฐานที่ควรจะเป็นอาการเจ็บป่วยอื่น ๆ จะมีอาการเจ็บป่วยด้วยโรกระบบทางเดินหายใจมากที่สุด เช่น ไข้หวัด โรคระบบกล้ามเนื้อและกระดูกเช่นโรคปวดข้อปวดกล้ามเนื้อ โรกระบบผิวหนังโรคผิวหนัง โรคปวดศีรษะ โรคช่องปากและโรกระบบทางเดินอาหาร ซึ่งพบได้ทั่วไปของผู้ต้องขังและสอดคล้องกับการศึกษาของยศธร นครพัฒน์และธานี วรภัทร ที่ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทยตามข้อกำหนดกรุงเทพฯเช่นกัน (2) ประเด็นความต้องการการดูแลสุขภาพของผู้

ต้องขัง ในส่วนของปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพอื่น เช่น สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่แออัด สภาพอากาศ อาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ ความเป็นอยู่ที่จำเจ ต่อเนื่องยาวนาน ผู้ต้องขังมีความต้องการได้รับคำแนะนำการดูแลสุขภาพ ตรวจสอบสุขภาพประจำปี ตรวจรักษาจากแพทย์/เจ้าหน้าที่เฉพาะทาง การอบรมความรู้การรักษาพยาบาล/ปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีห้องแยกสำหรับผู้ป่วยโรคติดต่อ เพราะมีความวิตกกังวล ห้องพักสำหรับผู้ป่วยที่อยู่ในระหว่างรักษา กิจกรรมรณรงค์ด้านสุขภาพ สื่อความรู้การดูแลสุขภาพที่ทันสมัย ยาและเวชภัณฑ์ที่ไม่เพียงพอ เครื่องมือ/อุปกรณ์บริการสุขภาพเหมาะสม/ไม่เพียงพอสำหรับผู้ต้องขังซึ่งที่มีอยู่ค่อนข้างมากทำให้สิ่งเหล่านี้มีไม่เพียงพอสำหรับผู้ต้องขังสอดคล้องกับการศึกษาของชนิดา สุริอาจและคณะที่ศึกษาการรับรู้ภาวะสุขภาพ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และความต้องการบริการสุขภาพของผู้ต้องขังที่มีความผิดปกติทางเมตาบอลิก⁽⁶⁾ ผลการศึกษาพบการรับรู้ภาวะสุขภาพ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และความต้องการบริการสุขภาพของผู้ต้องขังอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมด้านการรับประทานยาและการควบคุมปัจจัยเสี่ยงอยู่ในระดับดี ในขณะที่มีพฤติกรรมด้านการรับประทานอาหาร การมีกิจกรรมทางกาย และการควบคุมความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการบริการสุขภาพด้านจิตใจ สังคม และจิตวิญญาณอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ และระยะเวลาการเจ็บป่วยที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพและความต้องการบริการสุขภาพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสอดคล้องกับ

การศึกษาของนิตยาภรณ์ สุระสาย ได้ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์วิถีธรรมเพื่อการพึ่งตนเองตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางนครพนม^[7] ผลการศึกษา พบว่าหลังได้รับโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ การรับรู้ความสามารถตนเอง และพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพในด้านกายบริหาร ด้านจิตใจ สังคม และการพัฒนาจิตวิญญาณ ดีกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.001$ ภาวะสุขภาพได้แก่ค่าดัชนีมวลกาย ระดับความดันโลหิตตัวบน ระดับความดันโลหิตตัวล่างระดับน้ำตาลในเลือดระดับโคเลสเตอรอล ระดับไตรกลีเซอไรด์มีค่าเฉลี่ยลดลงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม โปรแกรมทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ที่ผู้ต้องขังให้ความสนใจใส่ใจในการดูแลสุขภาพในระดับมากในทุกประเด็นสะท้อนให้เห็นว่าผู้ต้องขังพร้อมที่จะปรับตัวและพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจากการศึกษานี้จะเห็นได้ว่าการดูแลใส่ใจสุขภาพเริ่มต้นจากตัวผู้ต้องขังกับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการและสอดคล้องกับการศึกษาของพิมพิไล ทองไพบูลย์ที่ศึกษา การจัดบริการด้านสุขภาพสำหรับผู้ต้องขังหญิงหลังคลอดในเรือนจำ^[8] พบว่าคุณภาพของการ จัดบริการด้านสุขภาพขึ้นอยู่กับบริบทของเรือนจำ งบประมาณเจ้าหน้าที่ และการบริหารจัดการของเรือนจำ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ปัญหาที่พบด้านสุขภาพที่เกิดภายในทัณฑสถานบำบัดพิเศษ เช่น การเจ็บป่วยด้วยโรคไข้หวัด ปวดข้อปวดกล้ามเนื้อ โรคผิวหนังอาการปวดศีรษะ โรคช่องปากโรคระบบทางเดินอาหาร ซึ่งข้อมูลสุขภาพเหล่านี้สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนระบบการให้บริการการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคสำหรับผู้บริหารในสถานการณที่มีผู้ต้องขังจำนวนมากเกินมาตรฐานควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสมของผู้ต้องขังในภาวะที่มีจำนวนผู้ต้องขังจำนวนมากหรือการศึกษาวิจัยระบบอาสาสมัครด้านสุขภาพของผู้ต้องขังเป็นต้นเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการดูแลสุขภาพของผู้ต้องขังด้วยกัน เพื่อลดอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่สามารถป้องกันได้ส่วนการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวานจำเป็นต้องมีการวางแผนให้ผู้ต้องขังได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนจากโรคเรื้อรังต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมราชทัณฑ์. นโยบายเน้นหนัก กรมราชทัณฑ์ ประจำปี พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์; 2550.
- [2] กรมราชทัณฑ์. สถิติผู้ต้องขังราชทัณฑ์ รท. 103. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์; 2559.
- [3] กองแผนงาน ก. แผนการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน กรมราชทัณฑ์; 2550.
- [4] หทัยชนก พรรคเจริญ. เทคนิคการสุ่มตัวอย่างและการประมาณค่า. กรุงเทพฯ

- : สำนักนโยบายและวิชาการสถิติ
แห่งชาติ; 2554.
- [5] ยศธร นครพัฒน์ และธานี วรภัทร.
มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมสุขภาพ
ของผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทย
ตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ.บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต2559; 5:
256 – 66.
- [6] ชนิดา สุริอาจ ปริยกุลมล รัชชกุล และ
วนลดา ทองใบ. การรับรู้ภาวะสุขภาพ
พฤติกรรมการดูแลสุขภาพ และความ
ต้องการบริการ สุขภาพของผู้ต้องขังที่
มีความผิดปกติทางเมตาบอลิก.รามารับดี
พยาบาลสาร 2557; 20: 372 – 87.
- [7] นิตยาภรณ์ สุระสาย, สุภาพร ใจการุณ
และเผ่าไทย วงศ์เหล่า. ผลของโปรแกรม
สร้างเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์วิถี
ธรรมเพื่อการพึ่งตนตามแนวเศรษฐกิจ
พอเพียง ต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ
และภาวะสุขภาพของ ผู้ต้องขังหญิง
เรือนากลางนครพนม. วารสารวิจัยและ
พัฒนาระบบสุขภาพ 2559; 9: 301 – 11.
- [8] พิมพ์ไธ ทองไพบุลย์ นันทกา สวัสดิพานิช
พิไลลักษณ์ โรจนประเสริฐ และคณะ.
การจัดบริการด้านสุขภาพสำหรับ
ผู้ต้องขังหญิงหลังคลอดในเรือนจำ.
วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล
2558; 21: 5 – 17.